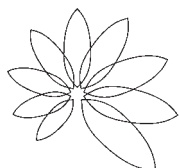

2010

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö
Vuosikertomus
2010

HELSINGIN
SANOMAIN
SÄÄTIÖ

Helsingin Sanomain Säätiö
Vuosikertomus
2010

.....

Sisältö

.....

	6	Yliasiamiehen sanat
	8	Toiminta
<i>Näkökulma journalismin tulevaisuuteen 1:</i>	10	Sanoman rakentaja Jaakko Rauramo
	16	Jaetut apurahat
<i>Näkökulma 2:</i>	22	Uutisraivaaja Tanja Aitamurto
	28	Talous ja sijoitustoiminta
	30	Tuloslaskelma
	31	Tase
	32	Hallinto ja henkilökunta
<i>Näkökulma 3:</i>	34	Murroksen tutkija Thorsten Quandt
<i>Valokuvaliite:</i>	42	Hallituksen tutustumismatka
	43	Tulevaisuuden sanomalehti -keskustelutilaisuus
	44	Journalismin trendit Yhdysvalloissa -seminaari
	46	Suuri seikkailu – muuminäyttelyn avajaiset
	48	Päivälehdden arkiston 20-vuotisjuhla
	50	Taloustoimikunnan kokous
	51	Eero Erkkö -multivision julkistamistilaisuus
	52	Tieteellisen toimikunnan tapaaminen
	53	Hallituksen strategiapäivä
	54	Säätiöpäivä
	56	Hacks & Hackers -tapahtuma
	57	Luottamuksen kuva -seminaari
	58	Keskellä Koskenniemi -näyttelyn avajaiset
	59	Open source -klinikka
	60	Toimittajastipendiaattien kickoff

.....

SÄÄTIÖ AVAA UUSIA URIA TIEDONVÄLITYKSEEN

Kun Helsingin Sanomain Säätiö aloitti toimintansa viisi vuotta sitten, yhdeksi tavoitteeksi määriteltiin proaktiivisuus: laajan apurahatoiminnan lisäksi säätiön tuli luoda omia hankkeita, joiden avulla suomalainen media, erityisesti sanomalehti, voisi menestyä tulevaisuudessakin.

Yksi viime vuoden näkyvimmistä hankkeista oli säätiön käynnistämä Uutisraivaaja-kilpailu. Tarkoituksena on löytää ideoita, jotka avaavat uusia uria tiedonvälitykseen ja journalismiin. Samanlaista media-alaan vaikuttavaa innovaatiokilpailua ei Suomessa ole aiemmin järjestetty.

Koska innovaatiot syntyvät usein loistavista ideoista ja kokeiluista, kilpailuun kalastetaan ehdotuksia mahdollisimman isolla nuotalla. Sitä voisi verrata avoimiin arkkitehtuurikilpailuihin.

Kilpailun ensimmäiseen vaiheeseen voi osallistua kuka tahansa, yksityisten ihmisten lisäksi myös ryhmät, yritykset tai järjestöt ovat tervetulleita kilpailemaan. Myös ulkomaalaiset voivat osallistua, mutta voittajahanke pitää toteuttaa aluksi Suomessa.

Lupaavimmat ideat palkitaan jo alkukeväästä kehitysrahalla. Näitä ideoita työstetään syksyyn saakka, jolloin tuomaristo valitsee voittajan. Loppukilpailun voittaja voi saada peräti 250 000 euroa. Tällä rahalla hän saa kehittää ideaansa eteenpäin, parhaassa tapauksessa omaksi liikeyritykseksi.

Uutisraivaajan tavoitteena on löytää ja kehittää uusia toimintatapoja ja menestyviä liiketoimintamalleja. Niitä tarvitaan median nykyisessä murroksessa, jotta lehtitalot välttäisivät sellaisen kierteen, johon perinteiset sanomalehdet ovat joutuneet esimerkiksi Yhdysvalloissa.

Uutisraivaajan esikuvana on amerikkalainen Knight News Challenge -kilpailu. Se on viiden vuoden aikana synnyttänyt Yhdysvalloissa media-alalle monia uusia yrityksiä ja toimittajille tuoreita tapoja tuottaa

sisältöä. Viime vuonna palkittiin visualisointiin ja pelaamiseen liittyviä hankkeita. Yksi palkituista ideoista oli NowSpots -hanke, jonka avulla voidaan luoda ja kehittää reaaliaikaisia mainoksia.

Kilpailun ja apurahatoiminnan lisäksi säätiön toimintaan kuuluu ylläpitää ja kehittää Päivälehden arkistoa ja Päivälehden museota.

Päivälehden arkisto vietti viime huhtikuussa 20-vuotisjuhliaan. Suurin haaste sen toiminnassa on sähköinen arkisto.

Vuoden mittaan arkisto teki perustavaa kehitystyötä, jotta sähköisessä muodossa oleva historiallinen aineisto saataisiin kerätyksi ja säilytetyksi tuleville polville.

Arkisto jatkoi jo aiemmin aloitettuja projekteja asiakirjojen ja kuva-aineistojen saattamiseksi digitaaliseen muotoon.

Päivälehden museo ylsi ennätykseen – viime vuoden aikana museoon tutustui 75 000 kävijää, mikä on erikoismuseoiden Suomen ennätys.

Viime vuonna tuli kuluneeksi 150 vuotta Helsingin Sanomien edeltäjän Päivälehden perustajan Eero Erkon syntymästä. Hänen elämäntyötään kunnioittaen museo tuotti multivisioesityksen, jota voi käydä katsomassa museon elokuvateatterissa.

Apurahoja säätiö jakoi pääasiassa viestintäteollisuuden tutkimukseen ja koulutukseen 4,4 miljoonaa euroa yhteensä 26 projektiin.

Säätiö lähetti viime vuonna keskivälillä uraansa olevia toimittajia viiteen huippuyliopistoon Yhdysvaltoihin, Britanniaan ja Saksaan. Uusi yhteistyökumppani on Shanghain Fudanin yliopisto, jonne suomalais-toimittajat voivat saada joka vuosi jatko-opiskelupaikan.

Täksi vuodeksi säätiö on varannut apurahoihin viisi miljoonaa euroa.

Heleena Savela

TOIMINTA

Helsingin Sanomain Säätiön tarkoituksena on turvata suomalaisen median, erityisesti sanomalehden, tulevaisuus. Tarkoituksensa toteuttaakseen säätiö jakaa apurahoja viestintäalan tutkimukseen ja koulutukseen sekä järjestää kilpailuja. Yleishyödyllistä tehtäväänsä säätiö täyttää myös ylläpitämällä Päivälehden arkistoa ja Päivälehden museota.

Syksyllä 2010 hallitus vahvisti strategiapäivässään säätiön suunta-
viivat vuosiksi 2010–2020. Strategia vahvistaa ja tarkentaa säädekirjan periaatteita. Säädekirjan mukaan säätiön tehtävänä on edistää ja tukea ensisijaisesti tulevaisuuden ennakkointiin tähtäävää monitieteellistä tutkimusta, viestintään ja viestintäteollisuuteen liittyvää tutkimusta sekä muuta suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin, kehityksen ja kansainvälisen aseman kannalta tärkeää tutkimusta.

Vuoden 2010 aikana apurahoja ja lahjoituksia myönnettiin yhteensä 4 355 576 euroa 26 hankkeelle.

Helsingin Sanomain Säätiö juhlisti viidettä vuosipäiväänsä torstaina 16. syyskuuta Päivälehden museossa. Säätiöpäivässä julkistettiin alkuvuoden aikana myönnetyt apurahat ja julistettiin kaikille avoin Uutisraivaaja-innovaatiokilpailu alkaneeksi. Kilpailun tavoitteena on löytää tiedonvälitykseen ja journalismiin uusia toimintatapoja ja menestyviä liiketoimintamalleja. Voittaja ratkeaa syksyllä 2011.

Syksyllä 2010 valittiin uusi viranhaltija journalistiikan lahjoitusprofessorin virkaan, jonka säätiö on perustanut Tampereen yliopistoon. Lukuvuoden 2011–2012 virkaa hoitaa tuottaja Iikka Vehkalahti Yleisradiosta. Lahjoitusprofessori on perustettu vuosiksi 2007–2012. Professorin mahdollisesta jatkosta säätiön hallitus päättää keväällä 2011.

Säätiön myöntämien toimittajastipendien turvin 12 suomalaista toimittajaa aloitti vuoden aikana jatko-opintonsa ulkomaisissa huippuyliopistoissa. Vuoden 2010 aikana säätiö on solminut sopimuksen uuden partnerin, Shanghai Fudanin yliopiston, kanssa.

Helsingin Sanomain Säätiö on Säätiöiden ja rahastojen neuvottelukunnan ja European Foundation Centren (EFC:n) jäsen. Säätiö on myös Suomen suurimpien säätiöiden muodostaman post doc -poolin jäsen. Poolin tarkoituksena on myöntää väitelleille tutkijoille apurahoja ulkomaisissa huippuyliopistoissa tehtävään jatkotutkimukseen. Poolin kautta säätiö jakoi kolme tutkimusapurahaa.

Säätiö järjesti Päivälehden museossa neljä seminaaria.

Päivälehden museon perustehtävä on edistää suomalaisten lukutaitoa, vaalia sananvapautta ja tallentaa maamme sanomalehti- ja kirjapainohistoriaa jälkipolville.

Vuonna 2010 museo teki kävijäennätyksensä: museoon ja sen vaihtuviin näyttelyihin tutustui yli 75 000 vierasta, 30 000 vierasta enemmän kuin vuonna 2009. Opastettuja ryhmiä oli yli 700. Ryhmistä suurin osa tuli päiväkodeista, myös alakoulut ja tekniikan alan oppilaitokset ovat lisänneet käyntejään.

Vuoden päänäyttely oli *Suuri seikkailu – Muumiperhe 65 vuotta*. Näyttelyn avasi tasavallan presidentti Tarja Halonen 11.3.2010.

Museon Painokellarissa avattiin 19.10.2010 Daniel Medelplanista ja painotekniikan varhaisvaiheista kertova näyttely *Puuhun leikattu – käsin painettu*. Museon aulatilassa avattiin 11.11.2010 V. A. Koskenniemestä kertova *Keskellä Koskenniemi – näyttely runoudesta, vallasta ja ystävyydestä*.

Museo järjesti vuoden aikana opastuksia, työnäytöksiä, työpajoja, yleisöluentoja, seminaareja ja museoteatteria. Henkilökunta luennoi myös muiden kulttuuri- ja opetuslaitosten järjestämissä tilaisuuksissa.

Päivälehden arkistossa säilytetään Sanoma-konsernin historiallisia arkistoja. Merkittävimmät kokoelmat ovat konsernin yhtiökokousten ja hallitusten asiakirjat, Helsingin Sanomain ja Ilta-Sanomien arkistot, aikakauslehtikokoelmat sekä WSOY:n kirjailija- ja kustannussopimuskirjat. Päivälehden arkiston kokoelmissa on asiakirjoja 3 657 hyllymetriä.

Vuoden 2010 aikana arkistossa on keskitytty erityisesti sähköisen arkistoinnin suunnitteluun. Joulukuussa arkistossa otettiin koekäyttöön M-Files-ohjelmisto, johon saadaan talletetuksi sekä digitoituja paperiarkistoja että jo aikaisemmin syntyneitä sähköisiä kokoelmia.

Kertomusvuonna arkisto mikrofilmasi ja digitoi Eero Erkon arkistokokonaisuudet. Sanoma-konsernin henkilökunnan historiahaastattelujen tekoa jatkettiin, ja loppuvuodesta aloitettiin WSOY:n henkilöstön historiahaastattelut. Haastatteluja tehtiin yhteensä 23.

Päivälehden museon ja Päivälehden arkiston yhteistyönä jatkettiin Sanoma-konsernin Sanoman muisti -projektia, joka pyrkii kartuttamaan perinnepääomaa ja hyödyntämään sitä.

Huhtikuun 22. päivänä vietettiin Päivälehden arkiston 20-vuotisjuhlia. Juhliin osallistui yli sata vierasta: arkistoalan asiantuntijoita, arkiston käyttäjiä ja aineiston luovuttajia.

SANOMAN RAKENTAJA JAAKKO RAURAMO ON OLLUT MUKANA KASVATTAMASSA PERHEYHTIÖSTÄ KANSAINVÄLISTÄ MEDIAKONSERNIA.

Media elää ratkaisevaa aikaa, sanoo vuorineuvos Jaakko Rauramo, Sanoman hallituksen puheenjohtaja ja Helsingin Sanomain Säätiön hallituksen jäsen.

Uudet lukulaitteet voivat hänen mukaansa ratkaista sen, onko kaikki internetissä edelleen ilmaista vai alkavatko media-yhtiöt saada maksua sähköisesti julkaisemastaan sisällöstä.

Se on medialle kohtalonkysymys. Jos sähköisestä sisällöstä onnistutaan keräämään rahaa, se tietää Rauramon mukaan medialle tasaista ja hyvää kehitystä.

”Mutta jos jonkin kustantajan hermot pettävät tai esimerkiksi Yle julkistaa niin paljon ilmaista sisältöä, että muiden mahdollisuudet heikkenevät, siitä seuraa kriisi”, Rauramo sanoo.

Tällainen kriisi hävittäisi Rauramon arvion mukaan median tuotoista noin 50 prosenttia.

”Suomen mediamaailma olisi sen jälkeen paljon pienempi. Sanoma olisi jäljellä, mutta moni pienempi mediayhtiö katoaisi”, Rauramo arvioi.

Hän uskoo, että verkkosisällön maksullisuus on kuitenkin väistämättä edessä joko kriisin kautta tai helpompaa tietä. Maksullisuuden edellytyksenä on Rauramon mukaan se, että yleisö voi luottaa saavansa laadukkaampaa sisältöä kuin internetin ilmaisesta tarjonnasta.

Helsingin Sanomat oli ensimmäinen suomalainen sanomalehti, joka julkaistiin maksullisena iPad-versiona pian sen jälkeen, kun Applen sähköinen lukulaite oli tullut myyntiin Suomessa viime vuoden lopulla.

Rauramon mielestä Helsingin Sanomien iPad-versio on ”erinomainen alku”: ”Se on helppokäyttöinen ja selkeä, ja kuvat ovat hienoja. Tästä näkee jo, että formaatti voi tuottaa loistavia tuloksia.”

Hän muistuttaa, että iPad-versioon on kehitettävä vielä sellaisia lukulaitteeseen soveltuvia elementtejä, joita paperilehteen ei saa, esimerkiksi videoita.

Rauramo käyttää iPadia myös internetselaimenaan ja lukee esimerkiksi sähköpostinsa siitä silloin, kun ei ole työpaikan tietokoneen ääressä.

Helsingin Sanomat hän lukee kuitenkin mieluiten paperiversiona. ”Jos sitä vaihtoehtoa ei ole, iPad on selvä kakkonen ja matkoilla tietenkin lyömätön.”

Lukulaitteen lisäksi suomalaisia lehtiä mullistaa toinenkin muutoksen aalto, tabloidistuminen.

Esimerkiksi Britanniassa ja muissa Pohjoismaissa useat lehdet ovat vaihtaneet formaattiaan perinteisestä broadsheetistä puolta pienemmäksi tabloidiksi. Alma Median pohjoiset lehdet Lapin Kansa, Pohjolan Sanomat ja Kainuun Sanomat siirtyivät tabloidiin vuoden alussa. Asiaa pohditaan monissa muissakin lehdissä, muun muassa Helsingin Sanomissa.

Helsingin Sanomien formaatti ei ole Rauramolle strateginen asia, kyse on ainoastaan käyttömukavuudesta.

”Minulla ei ole mitään tabloidia vastaan eikä sen puolesta. Nähtäväksi jää, kumpi todetaan paremmaksi. Yhtä kaikki, millekään sanomalehdelle ei ole luvassa ihmepelestusta, vaikka sen koko muuttuisi”, Rauramo sanoo.

Jaakko Rauramo kertoo näkemyksistään Sanoma-konsernin hallituksen arvokkaassa kokoushuoneessa Helsingin Erottajalla. Tässä huoneessa puheenjohtajan paikalla hän istuu vielä ainakin vuoteen 2012.

Hän kertoo harrastavansa kuntoilua, metsästystä ja lukemista. Parhaillaan hänen yöpöydällään on amerikkalainen *The Curse of a Mogul* (Mogulin kirous) -kirja, joka kritisoi rajusti maailman johtavia mediajättejä. Siinä pohditaan, miksi Rupert Murdochin kaltaiset mediapomot ovat onnistuneet rakentamaan ympärilleen myyttisen, loisteliaan ja luovan toimialan maineen, vaikka tulokset ovat kaukana loisteliaasta.

Kirja näyttää saavan Rauramon hyvälle tuulelle. ”Nyt tiedän, mitä olemme onnistuneet tekemään oikein”, hän sanoo hymyillen.

Rauramo on itsekin kohonnut mediamoguliksi – ainakin Euroopan mittakaavassa.

Hän tuli vastavalmistuneena diplomi-insinöörinä silloisen Sanoma Osakeyhtiön palvelukseen Sanomaprintin käyttöinsinööriksi vuonna 1966. Hän eteni tuotantopäällikön, kirjapainojohtajan ja varatoimitusjohtajan tehtävien kautta toimitusjohtajaksi vuonna 1984 ja hallituksen puheenjohtajaksi 2001.

Rauramo on ollut keskeinen henkilö tapahtumissa, joiden ansiosta vuonna 1889 perustetusta, perheen omistamasta lehdenkustantajasta on tullut kansainvälinen pörssiyhtiö. Nykyisin Sanoma kilpailee Pohjoismaiden suurimman mediatyhtiön tittelistä ruotsalaisen Bonnierin kanssa.

Kansainvälistyminen lähti liikkeelle, kun sanomalehtienkustantaja Sanoma, kirjankustantaja WSOY, aikakauslehtienkustantaja Helsinki Media ja sijoitusyhtiö Devarda yhdistyivät SanomaWSOY:ksi vappuna 1999. Samana päivänä yhtiö listattiin Helsingin pörssiin.

”Aloimme porukalla miettiä, millaista yhtiötä haluamme rakentaa”, Rauramo kertoo. Mukana olivat toimitusjohtaja Rauramon lisäksi hallituksen silloinen puheenjohtaja Aatos Erkko sekä SanomaWSOY:n ylin johto.

”Halusimme kaksinkertaistaa liikevaihdon ja nostaa ulkomaisten toimintojen osuuden 20 prosenttiin.”

Joukko totesi, että aikakauslehdet oli se alue, jolla yhtiö voi laajentua Eurooppaan.

”Kuulimme, että hollantilaisen VNU:n aikakauslehtitoiminta oli myynnissä. Siitä pyydettiin yli kahta miljardia euroa.”

Suomalaiset pitivät kuitenkin hintaa aivan liian kalliina. Vuonna 2001 puhkesi internetkupla Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Osakkeiden hinnat romahtivat. VNU:n hintapyyntö laski 1,6 miljardiin euroon. Suomalaisten neuvonantajana toiminut pankkiiriliike Goldman & Sachs ehdotti, että kauppaa rahoittamaan otettaisiin myös yksityinen pääomasijoittaja.

”Melkein suostuimme. Emmehän me olleet aiemmin tavanneet pääomasijoittajia. Nehän olivat tosi teräviä, aggressiivisia ja ilkeitä. Me taas olimme aika viattomia.”

Rauramon mukaan kokemus oli hyvä koulu: ”Opimme tekemään kotiläksymme tosi hyvin. Opimme myös, että näiden kanssa emme hevin tee mitään.”

Lopulta Rauramo ja kumppanit ostivat VNU:n 1,25 miljardilla eurol-

la kesällä 2001. VNU:hun kuului myös silloin tappiollista verkkoliiketoimintaa harjoittanut Ilse Media. ”Sanoimme, että sitä emme halua.”

SanomaWSOY:ssäkin oli kokeiltu erilaisia verkkotuotteita, oli 2nd Headia ja Lumeveräjää. ”Hyviä ideoita, mutta kymmenen vuotta liian aikaisin”, Rauramo sanoo.

VNU kuitenkin suostutteli SanomaWSOY:n ostamaan Ilse Median lupaamalla hintaan 20 miljoonan euron alennuksen.

Nyt Ilse Media on monen sadan miljoonan euron arvoinen.

VNU-kauppa loi nykyisen Sanoma-konsernin maantieteellisen pohjan. Konserni toimii nykyisin yli 20 maassa. Suomen, Hollannin ja Belgian lisäksi painopisteet ovat Venäjällä sekä itäisen Keski-Euroopan maissa. Toimitusjohtajana aloitti vuoden alussa Harri-Pekka Kaukonen.

Aikakauslehdet ovat edelleen konsernin suurin toimiala, ja se tuo 40 prosenttia yhtiön 2,8 miljardin euron liikevaihdosta.

Kansainvälistymisen toinen kärki ovat oppimateriaalit. Lähtölaukauksena oli WSOY:n vuonna 2004 ostama Malmberg Investments, Hollannissa ja Belgiassa toimiva oppimateriaalien kustantaja. Nykyisin konserni tuottaa oppimateriaalia myös Puolassa ja Unkarissa.

Missä Rauramo arvioi onnistuneensa parhaiten?

”Jos jossain olemme olleet hyviä, niin uusien liiketoimintojen integroinnissa yhtiöön. Se on strateginen vahvuutemme”, Rauramo sanoo.

Yhtenäisyyttä lujittaa vuonna 2008 käyttöön otettu nimi Sanoma, joka taipuu helposti eri kielille.

”Meillä on hyvä ja lojaali yrityskulttuuri, jonka olemme onnistuneet siirtämään myös oppimateriaali-liiketoimintaan. Olemme osanneet käyttää paikallista kulttuuria voimavarana”, Rauramo sanoo.

Entä mitä Rauramo olisi tehnyt toisin?

”Iso strateginen asia on se, että meidän olisi pitänyt mennä syvemälle internetiin aikaisemmin, jo 2000-luvun alussa”, hän sanoo.

Miksi ei sitten menty? Syyksi Rauramo mainitsee vuoden 2001 internetkuplan.

”Se puhkesi rajulla tavalla. Sen jälkeen kaikilla oli internetkrapula. Olisi pitänyt tehdä enemmän. Olisi pitänyt selvittää, mistä siinä oli kyse”, hän sanoo.

Sähköinen liiketoiminta on Sanoman nopeimmin kasvava liiketoiminta-alue, joka kasvaa noin 20 prosentin vuosivauhtia. Tavoitteena on 240 miljoonan euron liikevaihto vuonna 2012. Nyt haasteena on Rauramon mukaan löytää keinot ansaita rahaa verkossa ja sitten kasvattaa niitä liiketoimintoja.

”Helppo sanoa, mutta vaikea toteuttaa”, hän toteaa.

Painetussa lehdessä ilmoituksen hinta määräytyy sen mukaan, kuinka monta silmäparia sen näkee. Verkossa hinta määräytyy esimerkiksi sen perusteella, kuinka monta klikkausta ilmoitus saa. Kaikkein kalleinta hintaa voidaan pyytää ilmoituksesta, joka johtaa siihen, että asiakas esimerkiksi ostaa jotakin.

Parhaiten verkossa toimivat Rauramon mukaan sellaiset mallit, joissa hakuun yhdistyy ilmoittelu.

”Haku on tietokoneen voima”, hän sanoo. Toisaalta sisällöntuottajilla on Rauramon mukaan internetissä ”outoja kilpailijoita” taistelemassa ilmoituksista.

”Esimerkiksi hakukone Google ei ole media”, hän muistuttaa.

”Mutta jos saamme nettisisällölle hinnan, käy kaikkien netissä varastettua sisältöä käyttävien huonosti”, hän lisää.

Rauramo vaikuttaa siis mogulilta, joka on välttänyt kirouksen.

Ja loppujen lopuksi kirjan kirjoittajat itsekin pitävät julmia ennusteita median kuolemasta liioittelevina ja harhaanjohtavina: Mikään ei osoita, että kuluttajat ja ammattilaiset haluaisivat vähemmän mediaa. Päinvastoin. Media, joka saavuttaa meidät kaikkialla ja jonka me voimme saavuttaa kaikkialla ja kaiken aikaa, saa meidät viettämään yhä enemmän valveillaoloajastamme jonkinlaisen median parissa.

”Olen erinomaisen luottavainen tulevaisuutemme suhteen”, sanoo Jaakko Rauramo.

Katri Kallionpää

Kirjoittaja on Helsingin Sanomain taloustoimituksen toimittaja.

Vuorineuvos Jaakko Rauramo on Sanoma Oyj:n hallituksen puheenjohtaja. Hän on ollut Helsingin Sanomain Säätiön hallituksen jäsen säätiön perustamisesta eli vuodesta 2005 lähtien.

JAETUT APURAHAT

Toimintakauden 2010 aikana apurahoja ja lahjoituksia myönnettiin yhteensä 4 355 576 euroa 26 hankkeelle. Säätiössä käsiteltiin 138 apurahahakemusta, joiden yhteissumma oli 11 672 077 euroa. Palautuneita apurahoja oli 27 758 euroa. Tuloslaskelmaan tilikaudella kuluksi kirjatuihin apurahoihin sisältyy lukukausimaksuja, valuuttakurssieroja sekä Uutisraivaaja-kilpailun järjestelykuluja.

Apurahoista ilmoitettiin hakijoille henkilökohtaisesti. Lisäksi apurahat julkaistiin säätiön omilla nettisivuilla (www.hssaatio.fi).

Helsingin Sanomain Säätiö on toimintansa aikana vuosina 2006–2010 jakanut apurahoja ja lahjoituksia 18 725 112 euroa yhteensä 163 hankkeelle. Lisäksi säätiö on tukenut miljoonalla eurolla Päivälehdessä museon perusnäyttelyn uudistamista. Toiminnan aikana peruttujen apurahojen yhteissumma on 173 957 euroa.

Säätiön hallitus on syksyn strategiakokouksessaan täsmentänyt apurahojen myöntämiskriteerejä. Säätiö tukee erityisesti viestintään ja viestintäteollisuuteen liittyvää tutkimusta, joka tähtää tulevaisuuden ennakkointiin, sekä tutkimusta, joka edistää innovaatioiden kehittämistä viestintäteollisuuteen. Lisäksi säätiö tukee viestinnän post doc -tutkijoiden ja toimittajien kansainvälistymistä.

Hallitus on myös julkaissut perusteet, joiden mukaan se arvioi apurahahakemukset. Keskeistä on aiheen tärkeys viestintätoimialalle, hankkeen sisältö, odotettavissa olevat tulokset ja niiden merkitys, tutkimusasetelma ja käytettävä metodologia sekä rahoitussuunnitelma ja hakijan ammattitaito.

Vuodeksi 2011 säätiö on varannut apurahoihin ja toimittajastipendeihin viisi miljoonaa euroa.

Helsingin Sanomain Säätiön innovaatiokilpailu
UUTISRAIVA AJA

Kilpailun tavoitteena on löytää tiedonvälitykseen ja journalismiin uusia toimintatapoja ja menestyviä liiketoimintamalleja. Kilpailu on avoin kaikille. Siihen voivat osallistua yksittäiset henkilöt, ryhmät, järjestöt ja yritykset.

350 000 €

Helsingin yliopisto,
Viestinnän tutkimuskeskus (CRC)
ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu,
Viestinnän laitos

VTT Janne Matikainen
MOBIILI SOSIAALINEN MEDIA
JA MEDIAORGANISAATIOT

Tutkimushankkeen tavoitteena on selvittää, millainen asema ja rooli sosiaalisella medialla on mediaorganisaatioiden toiminnassa nyt ja tulevaisuudessa, etenkin kun sosiaalisen median kulutus ja tuotanto muuttuvat yhä enemmän mobiileiksi.

345 768 €

Helsingin yliopisto, Sosiaalitieteiden laitos
yhteistyössä Aalto-yliopiston (CKIR)
ja Turun yliopiston (LASM) kanssa.
Professori Pekka Aula

MEDIA2: TULEVAISUUDEN MEDIAPELI
– MEDIAYRITYKSEN MAINEEN VAIKUTUS
MEDIASISÄLLÖN KULUTTAMISPÄÄTÖKSIIN
Tutkimuksen taustaoletuksena on, että emotionaalisilla kokemuksilla ja niiden tuottamilla reaktioilla on merkittävä vaikutus yleisöjen mediakulutukseen. Hanke selvittää mediatalon maineen merkitystä digitaalisessa uutisympäristössä, jossa mediasisältöjä käytetään yhä enemmän erilaisten aggregaattipalveluiden ja uutisia välittävien palvelujen kautta.

300 000 €

Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu,
Viestinnän laitos
Professori Johanna Moisander

MEDIAMARKKINOIDEN MUUTOS JA
SUOMALAISTEN VIESTINTÄKONSERNIEN
STRATEGISET HAASTEET

Hankkeessa tutkitaan mediakonvergenssin eli eri medioiden yhdentymisen tuomia strategisia haasteita mediateollisuudelle, erityisesti monimediaista viestintäliiketoimintaa harjoittaville suomalaisille viestintäkonserneille.

300 000 €

Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos
Professori Mikko Lehtonen

UUDET LUKEMISYHTEISÖT, UUDET LUKUTAVAT

Hankkeessa tutkitaan lukemisen muotojen, tekstien vastaanottamisen ja lukijoiden oman tuotannon muuttumista uudeksi lukemiseksi. Kyse on siirtymästä yksilöllisestä lukemisesta yhteisölliseen lukemiseen ja kirjoittamisen kulttuuriin. Hankkeessa luodaan uutta lukemista kartoittava tutkimusaineisto vuoden 1980 jälkeen syntyneiden nuorten aikuisten lukemistottumuksista, mediamuotojen käyttötavoista ja niihin liittyvistä yhteisöllisyyden muodoista.

280 000 €

Helsingin yliopisto ja Tampereen yliopiston
Informaatiotutkimuksen ja interaktiivisen
median laitos (INFIM)

Professori Kai Ekholm
SANANVAPAAUS JA SENSUURI VERKKOAIKANA
Sananvapaus ja sensuuri verkkoajana -hanke selvittää perinteisen näkyvän sensuurin muutosta verkkoajan yksityisyyden valvontaan ja tietoa kerääviin ja suodattaviin järjestelmiin. Hanke toteutetaan Helsingin ja Tampereen yliopistoissa, ja sen tulokset julkaistaan kansainvälisillä foorumeilla vuonna 2012.

250 000 €

Tampereen yliopisto,
Journalismin tutkimusyksikkö
Professori Risto Kunelius
JOURNALISMIN UUDET LIIKETOIMINTAMALLIT
– KANSAINVÄLINEN VERTAILU

Luodaan kaikille avoin tietokanta, jossa esitel-
lään journalismin malleja, jotka ovat tai joiden
arvioidaan olevan tulossa kannattaviksi. Tapaus-
tutkimusten avulla tarkennetaan kuvaa toimivista
malleista.

232 600 €

Jyväskylän yliopisto,
Viestintätieteiden laitos
Yliopistonlehtori, FT Vilma Luoma-aho
MITÄ MEDIALTA ODOTETAAN
MAINEYHTEISKUNNASSA?

Tutkimus selvittää, uhkaako mediaa ja sitä
kautta mediarytymiä legitimaatiokriisi, ja miten
parhaiten tulisi suhtautua eri sidosryhmien
odotuksiin. Tutkimus kysyy, mitä medialta nyky-
yhteiskunnassa odotetaan. Kohtaavatko median
toimijoiden ja eri sidosryhmien odotukset?

200 000 €

Helsingin yliopisto,
Viestinnän tutkimuskeskus (CRC)
VTT Mervi Pantti
AMATÖÖRIEN KUVAT: VERTAILEVA TUTKIMUS
MUUTTUVASTA KUVAJOURNALISMISTA
Vertaileva, kansainvälinen tutkimushanke tar-
kastelee kansalaisten tuottamia kuvia. Hankkeen
tavoitteena on tuottaa tietoa kansalaisten kuviin
liittyvistä yleisistä tendensseistä suomalaisissa,
ruotsalaisissa ja brittiläisissä uutismedioissa ja
toisaalta mahdollisista eroista eri uutismedioiden
välillä sekä verkkojulkaisujen ja perinteisten
uutiskanavien välillä.

191 500 €

Lappeenrannan teknillinen yliopisto
Professori Hanna-Kaisa Ellonen
ja professori Ari Jantunen
MIKÄ EDISTÄÄ INNOVAATIOTOIMINTAA
AIKAKAUSLEHTITOIMIALALLA?

Tutkimusprojektin tavoitteena on hahmottaa
organisatorisia tekijöitä, jotka edistävät (tai estä-
vät) innovaatioita aikakauslehtiorganisaatioissa,
sekä tarkastella innovaatioihin liittyviä käytän-
teitä ja innovaatiotoiminnan tuloksellisuutta eri
markkina-alueilla.

184 861 €

Helsingin yliopisto,
Viestinnän tutkimuskeskus CRC
VTT Tuomo Mörä
DOPINGISTA LAUTAKASOIHIN
– MUUTTUVA LÄHDESUOJA

Hankkeen tavoitteena on tarkastella, mitä
journalistisella lähdesuojalla on eri yhteyksissä
tarkoitettu, millaisia arvoja sillä on pyritty suoje-
lemaan ja miten sen tarpeellisuutta on perusteltu
toisaalta lainsäädännössä ja toisaalta journalismin
etiikassa. Tutkimuksen aineiston muodostavat
viimeaikaiset lähdesuojaa koskeneet tapaukset.

168 000 €

Tampereen yliopisto,
Journalismin tutkimusyksikkö
Tutkija, YTT Esa Reunanen
KOKEMUKSELLISUUS POLITIIKAN
JULKISUUDESSA

Tutkimuksessa selvitetään, millaiset seikat tekevät
julkisuuteen osallistumisesta mielekästä ja millai-
sia riskejä siihen sisältyy. Tutkimuksen pääasialli-
sena menetelmänä käytetään teemahaastatteluja.
Haastateltaviksi valitaan sekä näkyviä poliitikkoja
että henkilöitä, jotka osallistuvat aktiivisesti
julkiseen keskusteluun muuten kuin ammattinsa
tai luottamustehtävänsä takia.

136 000 €

Tampereen yliopisto,
Journalismin tutkimusyksikkö
Erikoistutkija, YTT Katja Valaskivi
MUOTIBLOGIT MAINEENRAKENTAMISEN
JA MARKKINOINNIN PAIKKOINA
Tutkimuksessa tarkastellaan muoti- ja lifestyle-
bloggaamista sekä suomalaisia muotibloggaajia
ja kysytään, mitä blogit käyttäjilleen merkitsevät:
miksi nuoret bloggaavat ja seuraavat blogeja,
mitkä ovat heidän päämääränsä ja motiivinsa?
Keskeisenä teemana tutkimuksessa on
(muoti)blogosfäärin ammattimaistuminen.
131 300 €

Tampereen yliopisto,
Tiedotusopin laitos, Kasvatustieteiden laitos
MEDIAKASVATUKSEN
PROFESSORI 2010–2015
Lahjoitusprofessuurilla lisätään alan yliopistollis-
ta tutkimustoimintaa ja käytännön tutkimuspo-
hjaista kehittämistä. Tavoitteena on tehdä Tampe-
reen yliopistosta mediakasvatuksen opetuksen ja
tutkimuksen kansallinen keskuspaikka.
130 000 €

YTT Kaarina Nikunen
Center for Innovation and Communication,
Stanford University, USA
Post doc -tutkija
LUOVA JOURNALISMI, MONINAISUUS
JA OSALLISTUMINEN
Tutkimus tarkastelee sosiaalisen median merki-
tyksiä julkisuuden rakentumiselle. Tavoitteena
on tarkastella ja analysoida erilaisten tapaus-
tutkimusten kautta, kuinka sosiaalinen media
asettuu osaksi journalismia ja yhteiskunnallisia
keskusteluja.
105 000 €

Tampereen yliopisto,
Journalismin tutkimusyksikkö
YTT Mari Maasilta
MAAHANMUUTTOA KOSKEVA
POLIITTINEN KESKUSTELU VUODEN
2011 EDUSKUNTAVAALIEN ALLA
Tutkitaan Suomessa käytävää maahanmuuttoon
liittyvää keskustelua. Selvitetään, miten maa-
hanmuuttopolitiikkaan liittyvät aiheet siirtyvät
perinteisestä mediasta sosiaaliseen ja päinvastoin.
93 000 €

Fil. lis. Tanja Aitamurto
Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos
Väitöskirjatutkimus
JOUKKOÄLY JOURNALISMISSA
Väitöskirjatutkimus selvittää, kuinka joukkoäly
vaikuttaa journalismiin, journalistisiin käy-
tän-teihin, journalistin työhön ja journalismin
ansaintamalleihin. Aitamurto tarkastelee myös
joukkoälyn käytön, esimerkiksi joukkoistamisen,
mahdollisuuksia journalismissa.
84 000 €

Tampereen yliopisto,
Journalismin tutkimusyksikkö
Tutkija, YTT Kaarina Nikunen
TYTTÖJEN LEHDET KOHTAAMISEN
JA VUOROVAIKUTUKSEN TILOINA
Tutkimus tarkastelee teinityöille suunnattuja
nuortenlehtiä ja niiden monimediaalista lukija-
suhdetta osana aikakauslehtien kenttää. Erityises-
ti tutkitaan lukijoiden/käyttäjien vuorovaikutusta
ja yhteisöllisyyttä paperilehden ja sen verkkopal-
velujen muodostamassa kokonaisuudessa.
80 000 €

FT Tanja Sihvonén
Utrecht School of the Arts, Alankomaat
Post doc -tutkija

LEIKKISÄ ASENNEN – SOSIAALISEN
PELAAMISEN TUTKIMUS OSALLISTUVAN
PELISUUNNITTELUN KEHYKSESSÄ

Tutkimusprojekti käsittelee internetissä, erityi-
sesti sosiaalisen median sovelluksissa, tapahtuvaa
pelaamista. Se ei keskity ainoastaan itse pelien
tarkasteluun, vaan pohtii myös, miten pelaamisen
alustoja käytetään hyväksi osana erilaisia yhteisöl-
lisen kanssakäymisen tapoja.

70 000 €

YTM Tuomas Näveri
Tampereen yliopisto,
Tiedotusopin laitos
Väitöskirjatutkimus

JOURNALISTISET TOIMINTAKULTTUURIT
SAKSALAISISSA JA SUOMALAISISSA
LEHTITALOISSA

Väitöskirjan tavoitteena on kyetä antamaan
suomalaisille ja saksalaisille lehtitaloille toimin-
takulttuurillisia ja liiketoiminnallisia neuvoja
siitä, miten verkkomurroksessa kannattaa edetä
ja miten ei. Mitkä ratkaisut ovat osoittautuneet
taloudellisesti ja sisällöllisesti menestyksellisiksi?

63 000 €

Helsingin yliopisto,
Viestinnän oppiaine
Professori Hannu Nieminen

JOURNALISMIN LIIKETOIMINTAMALLIEN
UHAT JA MAHDOLLISUUDET

Suomen osuus tutkimuksesta, jossa vertaillaan
eri maiden journalismin perinteisten liiketoi-
mintamallien näkymiä ja uhkia. Tarkastellaan
uusia liiketoimintamalleja ja arvioidaan nykyisten
trendien vaikutuksia.

48 552 €

YTM Johanna Vehkoo

MITEN LAATUJOURNALISMI PELASTETAAN

Tutkimuksella haetaan vastauksia seuraaviin
kysymyksiin: Millä tavoin sanomalehti ja sen
journalismi eroavat paperilla ja verkossa? Ovatko
laatukriteerit verkossa samat kuin paperilla?
Voiko korkea journalistinen laatu olla tulevaisuu-
dessa kannattava bisnes? Ja mikä tärkeintä: miten
laatujournalismi pelastetaan?

29 243 €

YTT Karina Horsti
New York University,
Steinhardt School, USA
Post doc -tutkija

MAAHANMUUTTO MUUTTUVASSA
JOURNALISMISSA

Tutkimuksessa tarkastellaan, miten nykyisin
kiivaaseen tahtiin muuttuva journalismi, eri-
tyisesti lisääntynyt kommenttijournalismi ja
mielipidejournalismi, muokkaa julkista keskuste-
lua maahanmuutosta ja integraatiosta. Tutkimus
kytkee yhteen kriittisen journalismin tutkimuksen
ja uuden teknologian tutkimuksen.

25 000 €

Finjo – Innovaatiojournalismin seura ry
INNOVAATIOKIDE 2011

Innovaatiokide 2011 on kilpailu, jossa haetaan
vuoden parhaita innovaatioaiheisia juttuja.
Innovaatiojournalismin seura järjestää Innovaa-
tiokide-kilpailun nyt viidettä kertaa. Tällä kertaa
kilpailun voittajan valitsee Aalto-yliopiston
rehtori Tuula Teeri.

4 000 €

Helsingin Sanomain vuosikerta suomen
kielessä menestyneille uusille ylioppilaille

86 292 €

Toimittajastipendit
jatkokouluttautumista varten:

Anssi Miettinen, Saska Saarikoski, Laura Saarikoski, Kaijaleena Runsten
REUTERS INSTITUTE FOR THE STUDY OF JOURNALISM,
OXFORDIN YLIOPISTO

Reetta Nousiainen
INTERNATIONAL VISITING SCHOLARS PROGRAM,
UC BERKELEY

Janne Sundqvist, Marija Skara, Tiina Rajamäki
EUROPÄISCHE JOURNALISTEN FELLOWSHIPS -OHJELMA,
FREIE UNIVERSITÄT BERLIN

Kirsi Crowley, Jussi Jormanainen
M.A. PROGRAM IN SPECIALIZED JOURNALISM,
USC ANNENBERG SCHOOL FOR COMMUNICATION AND JOURNALISM

Zena Iovino, Siri Markula, Mikko Torikka
INNOVATION JOURNALISM FELLOWSHIP PROGRAM,
STANFORDIN YLIOPISTO

Annika Damström
WORLD PRESS INSTITUTE,
WPI FELLOWSHIP PROGRAM FOR INTERNATIONAL JOURNALISTS

Reetta Rätty
FUDANIN YLIOPISTO, SHANGHAI

Lahjoitukset yhteensä	86 292 €
Toimittajastipendit yhteensä	467 460 €
Apurahat yhteensä	3 801 824 €
Kaikki apurahat ja lahjoitukset yhteensä	4 355 576 €

UUTISRAIVAAJA TANJA AITAMURTO Kiertää MAAILMALLA KERTOMASSA, MILLAISelta JOURNALISMIN TULEVAISUUS NÄYTTÄÄ.

Kesällä 2007 Tanja Aitamurto makasi sairaalassa Helsingin Meilahdessa malarian kourissa. Se oli iskenyt lomamatkalla Afrikassa.

Ankara tauti sai hänet ajattelemaan peruskysymyksiä.

”Mieleen nousi ajatus: elämä voi loppua. Aloinkin pohtia, että jos haluaisin vielä tehdä jotain erityistä elämässäni, mitähän se olisi.”

Jos Aitamurto olisi tiputuksessa maatessaan nähnyt kolme vuotta eteenpäin, hän olisi varmasti hämmästynyt.

Pohdinnat eivät nimittäin jääneet vain pohdinnoiksi vaan johtivat suureen murrokseen.

Olihan tuolloin 30-vuotias Aitamurto jo yhtä ja toista tehnytkin. Hän oli työkseen liikkunut paljon Afrikassa, muun muassa reportaasimatkoilla Keniassa, Sambiassa ja Angolassa, työskennellyt Helsingin Sanomien politiikan toimituksessa ja Yleisradiossa. Mutta nyt hän lähti uusille alueille niin maantieteellisesti kuin journalistisestikin.

Nykyisin Aitamurto asuu Kalifornian Piilaaksossa tutkijana, yrittäjänä, journalistina – ja kanafarmarina.

San Franciscon Missionin kaupunginosaan on pitkä matka Suomen Lapista Keminmaasta, jossa hän asui kouluaikanaan.

Kuumeisesti sykkivässä Piilaaksossa pulpahtavat esiin aikamme uusimmat mediasovellukset, ja siellä luodaan suomalaistenkin elämää peruuttamattomasti muuttavaa uutta tekniikkaa ja tapoja käyttää sitä. Ollaanhan Applen, Googlen ja Facebookin kotikonnuilla.

Kalifornian-kodistaan Aitamurto matkaillee yhtenäen eri puolille maailmaa. Asiantuntijana hän jakaa niin Helsingissä, Tukholmassa, Pariisissa kuin Kaliforniassakin neuvojaan siitä, millaisia haasteita ja

mahdollisuuksia aukeaa nykyisellä internetavaruuden aikakaudella, kun media asettautuu uuteen asentoon.

Hämmästyttävän nopeasti hänestä tuli sanfranciscolainen mediatutkija ja -asiantuntija. Miten hän sen teki? Mitä hän on saanut selville?

Suuri muutos lähti vauhtiin yhdestä lehtileikkeestä. Tanja Aitamurron isä saksii sen Ilta-Sanomista ja näytti tyttärelleen. Leikkeessä kerrottiin, että Helsingin Sanomain Säätiö oli julistanut hakuun stipendit Stanfordin yliopiston innovaatiojournalismin ohjelmaan Kaliforniaan.

”Mietin, että minkähänlainen ohjelma olisi. Sitten näin sattumalta Sanomatalon hississä säätiön yliasiamiehen Heleena Savelan. Asia tuli puheeksi, ja hän kannusti hakemaan. Onneksi hain ja onneksi pääsin ohjelmaan.”

Helmikuussa 2008 Aitamurto aloitti opiskelunsa Stanfordissa. Opetusta johti ruotsalaissyntyinen David Nordfors, innovaatiojournalismin isä. Tuo journalismin laji seuraa erilaisten tuotteiden, palveluiden ja toimintatapojen luomisprosessia ja vaikkapa sitä, mikä tekee yrityksistä innovatiivisia. Asioita pyritään tarkastelemaan etenkin politiikan, talouden ja tieteen näkökulmista. Lisäksi innovaatiojournalismi yrittää löytää uusia tapoja tehdä journalismia.

Stanfordissa selvisi, miksi innovaatioita syntyy nimenomaan Piilaaksossa, ja sitten seurasi työskentely VentureBeatissa, internetissä julkais tavassa teknologiablogissa. Toimitus toimi internetissä, eli kirjoittajat työskentelivät esimerkiksi kotonaan, kahviloissa ja konferensseissa.

VentureBeatissa Aitamurto sai kirjoittaa teknologian uutuuksista ja riskirahan virroista.

”Se oli minulle uusi maailma. En ollut koskaan ollut insinöörimäisesti teknologiasta kiinnostunut.”

Aitamurto löysi kuitenkin erään kasvuyrityksen, joka oli rakentamassa roboteille avoimen lähdekoodin käyttöjärjestelmää. Hänen juttunsa siitä kohosi kärkeen teknologia-alan luetuimmat uutiset listavassa TechMemessä.

Aitamurto jäi Kaliforniaan vielä Stanfordin ohjelman päättyttyä.

”Ymmärsin, että journalismi on suuressa murroksessa: sen tekotavat, julkaisutavat ja ansaintamallit muuttuvat ehkä nopeammin kuin

koskaan. Halusin tutkia, miten nämä muutokset vaikuttavat journalismiin ja millaisia uudenlaisia rakenteita muutos tuo tullessaan.”

Aitamurrolla oli uudelle uralle hyvät lähtökohdat, kuten sujuva englannin taito. Olihan hän työskennellyt ja opiskellut ulkomailla aiemminkin, esimerkiksi Namibian kansallisessa uutistoimistossa Windhoekissa. Hänellä oli myös kaksi maisterin tutkintoa: toinen suomen kielestä ja toinen yhteiskuntatieteistä. Hänen lisensiaatintyönsä journalistiikasta hyväksyttiin Jyväskylän yliopistossa 2005.

Loppuvuosi 2008 oli Aitamurron uuden elämänjakson kovin koetus, kun oli löydettävä sija uudessa ympäristössä. Lisäksi oli luotava ansaintalogiikka, jonka varassa tulee toimeen. Piilaakso on kallis paikka asua.

”Kaikki rahat menivät 1270 dollarin vuokraan. Söin kolme kertaa päivässä kaurapuuroa. Paluu Suomeen alkoi jo houkuttaa.”

Tanja Aitamurrosta huomaa helposti, että hän on määrätietoinen ja ennen kaikkea aikaansaapa. Hänen mottonsa onkin: kaikelle on aikansa.

”Tein juttuja, elin säästöilläni ja sain tukea vanhemmiltani.”

Aitamurrolla oli sisäinen palo päästä yhä paremmin sisään Piilaakson innovaatiomaailmaan.

Hän rakensi verkostoaan, alkoi kirjoittaa blogia nettilehti Huffington Postiin sekä Helsingin Sanomiin. Blogit jatkuvat yhä.

Missionin-asuntonsa pihalle Aitamurto perusti viime kesänä kanafarmin. ”Otimme kämppekaverini kanssa kanoja, koska halusimme hyödyntää takapihamme tilan kanojenkasvatukseen.”

”Äitini on Ilmajoelta Etelä-Pohjanmaalta, isoäidilläni oli kanala, ja olen aina pitänyt kanoista.”

Aitamurron pihamaalla monenkirjavat kanat kirmaavat vikkelahti heän kasvillisuuden seassa. Ne ovat epäilemättä niitä onnellisia kanoja.

Keväällä 2009 Tanja Aitamurron tutkijanura sai lisää vauhtia, kun hän alkoi tehdä Helsingin Sanomain Säätiön apurahan turvin raporttia nimeltä *Kymmenen väitettä journalismin tuhosta – ja miksi niistä ei kannata huolestua*.

Väitteitä ovat muun muassa: kukaan ei maksa journalismista, verkkomainonnalla ei kustanneta journalismia, sosiaalinen media korvaa journalismin ja toimitukset katoavat.

Aika paljon Aitamurrosta kertoo hänen päätelmänsä, ettei journalismin tuhosta kannata huolestua, vaikka esimerkiksi Yhdysvalloissa sanomalehdet ovat ohentuneet ja ne ovat irtisanoneet joukoittain toimittajia.

Aitamurto on kuitenkin niitä ihmisiä, jotka näkevät asioiden valoisat puolet ja tarttuvat niihin. Journalismin kuolemasta huolestuneille Aitamurron raportti kertoo, että laatujournalismille on kysyntää vastakin ja että siitä maksetaan myös verkossa.

Aitamurron teesien mukaan media monimuotoistuu verkossa, tuloja tulee paitsi juttujen ja mainosten myynnistä myös verkkokaupasta ja tilaisuuksien järjestämisestä. Sisältöä myydään myös muille julkaisuille, ja lisäksi rahoitusta hankitaan sponsoreilta.

Toimittajat keräävät verkossa rahat jonkin suuren kirjoitusideansa toteutukseen. Tätä sanotaan joukkorahoitukseksi. Valmis kirjoitus sitten julkaistaan esimerkiksi sanomalehdessä.

Kesäkuussa 2010 Aitamurto esitteli tutkimustaan joukkorahoituksesta Stanfordin innovaatiojournalismin konferenssissa Kalifornian Palo Altossa. Se valittiin konferenssin parhaaksi tieteelliseksi esitelmäksi.

Hän onkin ollut haluttu vieras Nordforsin junailemassa innovaatiojournalismin ohjelmassa. Nyt hänet on palkattu ohjelmaan myös asiantuntijaksi samoin kuin erääseen toiseen Stanfordin yliopiston ohjelmaan.

Aitamurron vauhti on kiihtynyt jatkuvasti. Kesällä 2010 hän sai Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön apurahan väitöskirjan tekoon vuodelle 2010, ja vuosille 2011–2013 Helsingin Sanomain Säätiö myönsi siihen lisätukea.

Väitöskirjassaan Aitamurto tutkii, miten joukkoöly vaikuttaa journalismiin, esimerkiksi sen ansaintamalleihin ja toimittajan työhön.

Internetmaailmassa joukkoöly tarkoittaa sitä, että verkko yhdistää laajan joukon ihmisiä: heidän älynsä, tietonsa ja taitonsa.

Yhdeksi joukkoölyn käytön sovellukseksi mainitaan se, että toimittajat keräävät netin kautta rahoituksen kirjoitusidealleen.

Tanja Aitamurto on päässyt Amerikassa hyvään vauhtiin tutkijana ja yrittäjänä. Työ vie häntä ympäri Yhdysvaltoja ja Eurooppaa. Helsingin Sanomain Säätiölle hän ideoi Uutisraivaja-kilpailun, jonka tavoitteena on löytää uusia journalistisia toimintatapoja ja menestyviä ansaintamalleja.

Yrittäjänä Aitamurto pitää esitelmiä ja tarjoaa asiantuntijapalveluja. ”Kerron esimerkiksi toimivista liiketoimintamalleista ja Yhdysvaltojen trendeistä.”

Hiljattain asiakkaana oli norjalainen Schibsted, jonka ruotsalaislehdelle Svenska Dagbladetille hän työskenteli kuukauden. Virossa hän neuvoi Eesti Expressiä verkkopalvelujen kehittämisessä. Yhtiö omistaa esimerkiksi Eesti Päevalehden.

Pariisiin hänet taas kutsuttiin viime syksynä luennoimaan yhteen Ranskan tunnetuimmista journalismikouluista.

Tanja Aitamurron tiedoilla on ollut laajasti kova kysyntä.

Entä minkälaiseksi hän arvioi journalismin tulevaisuuden?

Hän uskoo, että paperilehdet heikkenevät entisestään ja muuttuvat taustoittavampaan suuntaan.

”Tunnen parhaiten tilanteen Yhdysvalloissa. Tulevaisuudessa ihmiset lukevat siellä journalismia nykyistä enemmän verkosta. Tehtävät eriytyvät. Tutkivaa journalismia tehdään erillisissä yksiköissä, samoin palvelujournalismia. Paperilehdet keskittyvät yhä enemmän analysoivaan materiaaliin, ja niiden ilmestymistahti voi harventua samalla, kun verkon tarjontaa parannetaan”, hän ennakoi.

Jukka Perttu

Kirjoittaja on Helsingin Sanomain taloustoimituksen toimittaja.

Toimittaja, fil. lis. Tanja Aitamurto oli Helsingin Sanomain Säätiön stipendiaattina Stanfordin yliopiston innovaatio-journalismiohjelmassa vuonna 2008. Hän valmistelee väitöskirjaansa joukkoälyn vaikutuksesta journalismin ansaintamalleihin ja journalistiseen työhön.

TALOUS JA SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotot olivat 10 329 800 euroa (2009: 49 486 264 euroa). 6 019 218 euron (6 591 666 euroa) tuotoista pääosan muodostivat Sanoma Oyj:n osinkotuotot 4 561 256 euroa (5 401 413 euroa) ja sijoitusrahastojen voitto-osuudet 1 197 047 euroa (1 007 324 euroa). Sijoitusten arvomuutokset 4 310 582 euroa (4 561 518 euroa) muodostuivat pääosin Sanoma Oyj:n osakkeiden arvomuutoksesta. Sanoma Oyj:n osakkeiden kirjanpitoarvo määriteltiin vuoden 2006 lopussa, kun Helsingin Sanomain Säätiö perustettiin yhdistämällä Helsingin Sanomain 100-vuotissäätiö ja Päivälehdän arkistosäätiö.

Varsinaisen toiminnan kulujäämä oli 6 567 803 euroa (4 872 909 euroa), josta apurahat olivat 4 406 904 euroa (2 842 626 euroa). Toimikauden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita 839 836 euroa (763 791 euroa). Säätiö vastaanotti lahjoituksia yhteensä 100 000 euroa sekä arkiston toiminnanalle kirjailijakirjeenvaihtoarkiston järjestämiseen apurahaa 30 281 euroa, josta edellisen vuoden tuloutusta 13 360 euroa. (Vuonna 2009 lahjoituksia vastaanotettiin yhteensä 150 000 euroa ja apurahaa 20 000 euroa, josta tuloutusta 6 640 euroa.)

Tilikauden ylijäämä oli 3 861 997 euroa (4 461 356 euroa). Säätiöllä on siirtovelkoja 5 379 957 euroa (5 081 203 euroa), josta maksamattomia apurahoja 4 832 619 euroa (4 893 985 euroa).

Säätiön varallisuuden markkina-arvo oli vuoden vaihteessa 145,4 miljoonaa euroa (138,5 miljoonaa euroa). Osakesijoitusten osuus varallisuudesta oli 89 % (85 %), kiinteistöjen 5 % (5 %) ja korkosijoitusten 6 % (10 %). Sanoma-osakkeiden osuus koko varallisuudesta oli 64 % (65 %). Toimintavuoden aikana ei tehty oleellisia allokaatiomuutoksia.

Markkina-arvoin laskettuna arvopaperisijoitusten tuotto 2010 oli 10,1 % (61,2 %). Sanoma-osakkeiden tuotto oli 8,3 % (87,4 %) ja muiden sijoitusten yhteensä 13,8 % (19,7 %).

Rahavarojen hoito ja sijoitustoiminta on tehty hallituksen hyväksymän sijoituspolitiikan mukaisesti, ja sijoitustoimintaan liittyvät asiat on käsitelty säätiön talousvaliokunnassa.

Säätiön sijoitustoiminnan tavoitteena on säilyttää ja kasvattaa pääomaa pitkällä aikavälillä sekä turvata varsinaisen toiminnan edellyttämä vakaa kassavirta ja riittävä maksuvalmius. Sijoitushorisontin ollessa pitkä sijoitusstrategia on osakepainotteinen. Kotimainen ja kansainvälinen taloudellinen tilanne heijastuu säätiön sijoituksiin. Sijoitustoiminnan riskit liittyvät pitkälti Sanoma Oyj:n osakkeen arvoon ja osingonmaksukykyyn sekä osakemarkkinoiden ja talouden yleiseen kehitykseen.

Säätiön kirjanpidon ja maksuliikenteen on hoitanut Sanoma Oyj:n talouden palvelukeskus.

TULOSLASKELMA

Luvut EUR	1.1.-31.12.2010		1.1.-31.12.2009	
VARSINAINEN TOIMINTA				
<i>TUTKIMUSTOIMINNAN EDISTÄMINEN</i>				
Tuotot				150 000
Kulut				
Jaetut apurahat	3 971 484		2 566 995	
Kansainvälisen Lehdistöinstituutin maailmankongressi			250 000	
Uutisraivaaja-hanke	376 887			
Lahjoitukset	86 292		72 780	
Palautuneet apurahat	-27 758		-51 699	
Osuus henkilöstökuluista	186 373		175 318	
Poistot	9 628		12 568	
Muut kulut	179 672	4 782 577	179 975	3 205 938
Tutkimustoiminnan edistämisen alijäämä		-4 782 577		-3 055 938
<i>MUSEO- JA ARKISTOTOIMINTA</i>				
Tuotot		54 435		18 197
Kulut				
Apurahat			4 550	
Osuus henkilöstökuluista	780 875		695 440	
Poistot	109 068		114 170	
Muut kulut	884 137	1 774 080	960 875	1 775 035
Museo- ja arkistotoiminnan alijäämä		-1 719 644		-1 756 838
<i>YHTEISKULUT</i>				
Tuotot				270
Kulut				
Henkilöstökulut	1 002 049		902 433	
- siirretty toiminnanaloille	-967 248		-870 758	
Poistot	1 926		2 514	
Muut kulut	28 854	-65 581	26 215	-60 403
Yhteiskulujen alijäämä		-65 581		-60 133
Kulujäämä		-6 567 803		-4 872 909
VARAINHANKINTA				
Tuotot		100 000		
Tuottojäämä		100 000		0
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA				
Tuotot		6 019 218		6 591 666
Arvonmuutos		4 310 582		45 615 189
Kulut				-2 720 590
Tuottojäämä		10 329 800		49 486 264
Tilikauden yli-/alijäämä		3 861 997		44 613 356

Vuosikertomuksessa on esitetty lyhennelmä tilinpäätöksestä.
Esitetty tilinpäätös ei sisällä kaikkia kirjanpitolain mukaisessa tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja.
Luvut on esitetty euron tarkkuudella.

TASE

Luvut EUR	31.12.2010		31.12.2009	
VASTAAVAA				
<i>PYSYVÄT VASTAAVAT</i>				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	5 387			
Muut pitkävaikutteiset menot	327 325	332 712		342 593
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	147 282		194 657	
Muut aineelliset hyödykkeet	1 440 850	1 588 132	1 440 850	1 635 507
Sijoitukset				
Muut osakkeet ja osuudet		99 113 647		96 490 925
Pysyvät vastaavat yhteensä		101 034 491		98 469 025
<i>VAIHTUVAT VASTAAVAT</i>				
Vaihto-omaisuus		5 376		6 181
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Muut saamiset	18			
Siirtosaamiset	235 276	235 294	277 372	277 372
Rahoitusarvopaperit		41 986 017		40 400 134
Rahat ja pankkisaamiset		164 648		146 670
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		42 391 335		40 830 358
Vastaavaa yhteensä		143 425 827		139 299 383
VASTATTAVAA				
<i>OMA PÄÄOMA</i>				
Sidotut rahastot				
Toimintapääoma		1 000 000		1 000 000
Vapaat rahastot				
Käyttörahasot		145 786 455		145 786 455
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä		-12 664 955		-57 278 311
Tilikauden yli-/alijäämä		3 861 997		44 613 356
Oma pääoma yhteensä		137 983 497		134 121 500
<i>VIERAS PÄÄOMA</i>				
Lyhytaikainen				
Ostovelat	37 005		65 621	
Muut velat	25 366		31 058	
Siirtovelat	5 379 957	5 442 329	5 081 203	5 177 882
Vieras pääoma yhteensä		5 442 329		5 177 882
Vastattavaa yhteensä		143 425 827		139 299 383

Vuosikertomuksessa on esitetty lyhennelmä tilinpäätöksestä.
Esitetty tilinpäätös ei sisällä kaikkia kirjanpitolain mukaisessa tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja.
Luvut on esitetty euron tarkkuudella.

HALLINTO JA HENKILÖKUNTA

Hallitus ja yliasiamies

Säätiön hallitukseen ovat kuuluneet Janne Virkkunen puheenjohtajana, Paavo Hohti ja Reetta Meriläinen varapuheenjohtajina sekä jäseninä Jaakko Rauramo, Reetta Rätty (1.1.–8.10.2010), Matti Sintonen ja Liisa Välikangas. Hallituksen ensimmäinen varajäsen on ollut Merja Karhapää ja toinen varajäsen Jyrki Ali-Yrkkö. Hallituksen sihteerinä toimi asiamies Ulla Koski.

Toimikauden aikana hallitus kokoontui kolme kertaa. Helmikuussa hallitus vieraili Reuters-instituutissa Oxfordissa tutustumassa säätiön tukemaan toimittajien koulutusohjelmaan. Lisäksi hallitus piti alkusyksystä strategiapäivän, jossa se päätti säätiön strategisista toimintaperiaatteista vuosiksi 2010–2020.

Säätiön yliasiamiehenä toimi Heleena Savela.

Työvaliokunta

Työvaliokunta valmistelee hallituksen kokouksiin tulevat asiat. Siihen kuuluivat Janne Virkkunen (puheenjohtaja), Paavo Hohti, Reetta Meriläinen ja Heleena Savela. Työvaliokunnan sihteerinä toimi asiamies Ulla Koski. Työvaliokunta kokoontui toimikauden aikana kolme kertaa.

Talousvaliokunta

Talousvaliokunnan tehtävänä on valmistella sijoitusstrategia ja raportoida työvaliokunnalle ja hallitukselle sijoitusomaisuuden hoidosta. Vuonna 2010 talousvaliokunnan puheenjohtajana toimi Nils Ittonen ja jäseninä Reetta Meriläinen, Heleena Savela ja Matti Sintonen. Kokousten sihteerinä oli Ulla Koski. Talousvaliokunnan kokouksia pidettiin vuoden aikana viisi.

Tieteellinen toimikunta

Säätiön hallitus perusti kevään 2008 vuosikokouksessa tieteellisen toimikunnan. Sen tehtävänä on avustaa hallitusta apuraha-anomusten arvioinnissa ja raportoida viestintäalan kansainvälisistä konferensseista ja alan uusista tutkimustrendeistä.

Toimikunnan jäsenet olivat professori Colin Sparks Westminsterin yliopistosta Lontoosta, professori Thorsten Quandt Hohenheimin yliopistosta Stuttgartista ja toimituspäällikkö, VTT Hanna Rajalahti

Talouselämä-lehdestä. Säätiön edustajina toimikunnassa olivat hallituksen varapuheenjohtaja Paavo Hohti (puheenjohtaja), yliasiamies Heleena Savela ja asiamies Ulla Koski (sihteeri).

Henkilökunta

Vuoden alussa säätiön palveluksessa oli 12 kokoaikaista ja neljä tarvittaessa töihin tulevaa henkilöä. Vuoden lopussa kokoaikaisia oli 11 ja tarvittaessa töihin tulevia viisi henkilöä.

Koko henkilökunta osallistui vuoden kestäneeseen Osaava asiantuntija -koulutusohjelmaan, jonka järjesti AAC Global. Ohjelman aikana pohdittiin säätiön toimintatapoja, mahdollisuuksia lisätä yhteistyötä ja tehtiin ryhmitöitä säätiön toiminnan kehittämistavoista.

Säätiö toimi kolmessa toimipisteessä: Sanomatalossa, johon on keskittynyt säätiön apurahatoiminta, Korkeavuorenkadulla, jossa sijaitsee Päivälehden arkisto, ja Ludviginkadulla, jossa toimii Päivälehden museo.

Tilintarkastajat

Tilintarkastajina ovat toimineet Johanna Perälä KHT sekä Samuli Perälä KHT ja varatilintarkastajina Juha Tuomala KHT ja Henrik Sormunen KHT.

Säätiön hallitus 2010
vasemmalta lukien:
Janne Virkkunen
(puheenjohtaja),
Reetta Meriläinen
(varapuheenjohtaja),
Liisa Välikangas,
Matti Sintonen,
Jaakko Rauramo
ja Paavo Hohti
(varapuheenjohtaja).

MURROKSEN TUTKIJA THORSTEN QUANDTIN MIELESTÄ JOURNALISMI PITÄISI MÄÄRITELLÄ UUDELLEEN.

Perheenisä, ikää 39 vuotta, on sivistystä ja hyvä virka yliopistossa, kotona yhtä paljon töitä kuin vaimolla. Siinä saksalaisen professorin Thorsten Quandtin elämän peruspilarit. Niiden välissä hän sukkuloi niin kuin muut samanlaisessa elämäntilanteessa. Pienten poikien aamurutiinit ja kuljetukset päiväkotiin ja kouluun täyttävät aamut kiireeseen saakka: murot lautaselle, maitoa päälle, urheiluvälineet kaapista – vai missä ihmeessä ne nyt olivat – vaatteet niskaan, hampaat hohtamaan.

”Aamulehtien lukuun ei jää aikaa”, professori kertoo. Tässä on lehtimedian kauhu: sivistyskansalainen, joka ei tilaa kotiinsa lehden lehteä!

”Minulle kävi niin kuin varmaan aika monelle muulle: huomasin, että voin elää myös ilman”, Quandt selittää työpaikallaan Hohenheimin yliopistossa Stuttgartissa Etelä-Saksassa.

”Olen muuttanut viime vuosina niin usein, että lehtitilaukset kävivät vaivalloisiksi.”

Quandt kertoo harkitsevansa parhaillaan viikkolehden tilaamista mutta huomauttaa, että viikkolehdimäistä aineistoa löytyy internetistäkin runsaasti – ilmaiseksi.

”Pitkiä ja syvällisiä kirjoituksia saa eri viestinten verkkosivuilta. Moni huomaa nykyisin lukevansa sujuvasti vaikka kahdeksan sivua netissä, vaikka aiemmin olisi tuntunut epämiellyttävältä lukea pitkiä tausta-analyysejä tietokoneen ääressä.”

Työelämässä Quandtilla kyllä riittää lukemista.

Hän on Helsingin Sanomain Säätiön tieteellisen toimikunnan jäsen, eli hän arvioi toimikunnan muiden jäsenten kanssa säätiölle lähetettyjä apuraha-anomuksia. Hän on siis vaikuttamassa siihen, kenelle media-alan tutkijalle apuraha myönnetään.

Nuori professori toimii varajohtajana Hohenheimin yliopiston viestintätieteiden instituutissa. Työpaikalla viestimet tietenkin ovat läsnä: Spiegel Online, tagesschau.de, Focus.de, Facebook ja sen saksalaiskilpailija StudiVZ.

”Facebookissa saa koko ajan lahjaksi Farmville-eläimiä. Minun entinen pomonikin lahjoitti lehmän! Olin tulla hulluksi, kunnes äkkäsin, että nämä lahjat voi torjua”, Quandt kertoo päätään pudistellen.

Vaikka Quandt ei tilaa lehtiä, hän siis elää keskellä tutkimuskenttäänsä.

Väitöskirjansa hän teki vuonna 2004 aiheesta *Journalisten im Netz* (Journalistit verkossa). Vastoin tuohon aikaan vallalla ollutta käsitystä Quandtin ennako-oletus oli, että myös verkkojournalismissa journalistiset kyvyt ovat teknistä taituruutta tärkeämpiä.

Quandt päätyikin tulokseen, että verkkojournalistin työ kuuluu klassisen journalismin ytimeen. Nopeutta se kuitenkin vaatii, koska verkko on uutiskanavana muita nopeampi. Quandt sai työstään palkinnon oman alansa yhdistykseltä.

Ennen tutkijanuraa hänelle oli kertynyt journalistista kokemusta radiotoimittajana.

”En tainnut olla kovin hyvä, muuten olisin kai jäänyt alalle.”

Quandt johdama tutkimusryhmä Baden-Württembergin osavaltion pääkaupungin Stuttgartin yliopistossa keskittyy vuorovaikutteisten viestinten ja verkkoviestinnän tutkimukseen, toisin sanoen sosiaalisen median ilmiöihin.

”Se lienee koko alalla nyt kiinnostavinta aluetta”, hän kertoo.

Professorin mukaan journalismin tutkimus heräsi verkkoviestintään ja muuhun uuteen mediaan vähän viiveellä. Kyytiin hypättiin osapuileen vasta silloin, kun moni mediatalo oli jo tunnustanut, että jättipainostukset nettiin olivat tehneet tappiota liian kauan.

Viestintäalan murros on Quandtin mukaan sikäli kiintoisa, että se näyttäytyy tekijöille ja kuluttajille niin eri tavoin.

”Kuluttajien mielestä tiedosta on ylitarjontaa, kun kaikilla kynnellä kykenevillä on verkossa uutistarjontaa.”

Moni tietysti vain kopioi uutistoimistosähköitä omilla sivustoillaan. Mediayhtiöissä se tiedetään varsin hyvin.

”Niissä eletään sen keskellä, että toimituksia pienennetään ja yhdis-

tellään, ja toimittajien määrä vähenee samalla, kun vaatimukset monitoimiosaamisesta kasvavat.”

Vielä kaksi vuosikymmentä sitten Saksan viestimissä työskenteli 54 000 toimittajaa, nykyisin enää 48 000.

Tämä myllerrys näkyy tietysti myös journalismin tutkimuksessa.

Journalismin tutkimus ja sen määrittely oli ennen yksinkertaista, kun oli vain kolme viestinmuotoa: lehdet, radio ja televisio. Puhuttiin leh-tijournalismista, tv-journalismista ja radiojournalismista ja tutkittiin, kuinka näissä eri viestimissä toimittajat työskentelivät, Quandt selittää.

Kenttä on nykyisin niin pirstoutunut, että journalismin käsite pitäisi hänen mukaansa määritellä uudelleen sisällön mukaan. Mikä siis on journalismia?

Yleinen määritelmään kuuluu suunnilleen näin: journalismi on tietojen keräämistä, varmentamista ja jalostamista massajakelua varten.

Quandt ottaa esimerkiksi mikroblogipalvelu Twitterin.

”Onko toimittajan sinne kirjoittama 160 merkin pätkä journalismia?”

Hänellä ei ole vastausta.

”Journalistit mittaavat Twitteristä pulssin, yleisen mielipiteen, mutta onko se julkaisufoorumina kiinnostava?” professori pohtii.

Quandtin mukaan Saksassa on journalismin tutkimuksessa perinteisesti tutkittu toimituksellisia prosesseja eli sitä, kuinka toimittajat työskentelevät, sekä sisältöjä, mutta vähemmän yleisöä.

Quandtin instituutissa Hohenheimin yliopistossa keskitytään nimenomaan yleisöön, jopa verkossa pelaajiin. Professorin työhuonetta vastapäätä on laboratorio, joka säännöllisesti täyttyy nuorista tietokone- ja internetpelien pelaajista. Siellä tutkijat tarkkailevat pelaajien reaktioita ja käytöstä eri tilanteissa.

”Tutkimme yksinkertaisesti sitä, kuinka pelaajat oikein pelaavat.”

Hohenheimin tutkijoiden menetelmävalikkoon kuuluvat myös haastattelut ja kyselylomakkeet.

”Mikä on journalismin sosiaalinen ydin? Se on yksi kommunikaatio-tutkimuksen keskeisiä kysymyksiä, ja saman kysymyksen me asetamme verkossa pelaamiselle: mikä on verkossa pelaamisen sosiaalinen ydin?”

Yhdysvalloissa suosittua on käyttäjien tuottama journalismi. Saksas-

sa siihen suhtaudutaan Quandtin mukaan varauksellisemmin, eikä se ole Saksassa myöskään tutkimusalueena merkittävä.

”Ihanimmat lomakokemukseni -tyyppisiä selostuksia julkaistaan, mutta muuten mediatatolot haluavat pitää tuottamansa journalismin ammattilaisten käsissä.”

Saksalaiset ovat suomalaisiin verrattuina melko haluttomia opettelemaan uusien teknisten vempaimien käyttöä. Se näkyy nuoressa mediaprofessorissakin.

Instituutti hankki iPadeja, ja Quandtinkin vei yhden kotiinsa. Hän ei kuitenkaan intoile siitä, vaikka yrittääkin löytää siitä kiinnostavia puolia:

”Isäni kiinnostui siitä ja yritti selailla sitä kuin kirjaa. Jotain hyväähän on laitteessa, jota voi kosketella. Käsien koskemisen kauttahan lapsetkin oppivat paljon.”

Quandtin mukaan iPad voi nopeasti päätyä nurkkaan pölyyntymään.

”Jotain uutta luultavasti tulee tilalle. Katsotaan nyt, kuinka markkinat ajan mittaan reagoivat.”

”Ei ole pitkä aika siitä, kun kaikki rakensivat talojaan Second Lifeen, jopa Baden-Württembergin osavaltiominiisteriöt. Yritykset, kuten Adidas, luulivat tekevänsä siellä yritysviestintää, mutta nyt siitä ei puhu enää kukaan.”

Omien lastensakin, 5- ja 8-vuotiaiden poikien, internetin käytön suhteen Quandt on tiukka. ”Pojat eivät saa surffata ollenkaan. Olen siinä asiassa erittäin pidättyväinen.”

Median sosiaalisuutta he opettelevat pelaamalla nintendoä isänsä kanssa. ”Kerran viikossa puoli tuntia, se riittää.”

Laitteita ja julkaisukanavia tulee ja mencee, mutta selvää Quandtin mukaan on, että kulutustottumukset ovat muuttuneet peruuttamattomasti.

”Nuorten ihmisten viestintenkäytössä on aivan selvä muutos. Vielä jokin aika sitten tutkijat uskoivat, ettei yksi viestin korvaa toista, mutta nyt nähdään, että internet korvaa nuorisolle etenkin lehtiä.”

Media-ala ei ole kuitenkaan pystynyt ratkaisemaan sitä, millä tavoin se saa internetissä julkaisemastaan sisällöstä tuloja. Nettiin liittyy ilmaisjaon idea, eikä sitä ole helppoa murtaa.

Kuinka journalismin sitten lopulta käy? Ala ei kuulu enää nuorison unelma-ammattien kärkeen Saksassa.

”Siinä on iso muutos. Nykyisin nuoret haaveilevat yritysten viestintä- ja PR-tehtävistä.”

Professorin mukaan mediatalot ovat sahanneet leikkaustoimillaan omaa oksaansa.

”Kun yleisö näkee, että esimerkiksi liike-elämän toimijoiden viestit menevät läpi sellaisenaan, on oikeutettua kysyä, mihin journalisteja oikein tarvitaan.”

Politiikka on Saksassa ja monessa muussa länsimaassa menettänyt äänestäjien luottamuksen. Sellaisesta luottamuspulasta eivät laatumediat Quandtin mukaan kuitenkaan kärsi, vaikka yhteiskunnan muutokset heijastuvat viestimiin ja viestimet heijastavat niitä.

”Perusasenne viestimiä kohtaan kyllä on, että ne manipuloivat. Mutta kun vastaajalta kysytään tarkemmin, hän ilmoittaa, että juuri häntä ei media manipuloi vaan pelkästään muita ihmisiä.”

Joidenkin mukaan journalismista jää jäljelle vain kaikkein korkealuokkaisin tavara, kuten syväluotaavat reportaasit ja analyysit. Quandt ei lähde arvuuttelemaan, mitä jää ja mitä kuolee pois. Muodossa tai toisessa journalismi pitää pintansa.

”Ei se katoa mihinkään”, hän uskoo.

Katarina Baer

Kirjoittaja on Helsingin Sanomain Berliinin-kirjeenvaihtaja.

Professori Thorsten Quandt toimii varajohtajana Hohenheimin yliopiston viestintätieteiden instituutissa Stuttgartissa. Hän on ollut Helsingin Sanomain Säätiön tieteellisen toimikunnan jäsen vuodesta 2008.

Hallituksen tutustumismatka

Oxfordin yliopisto 3.-5.2.2010

Helsingin Sanomain Säätiön hallitus vieraili Reuters-instituutissa tutustumassa toimittajien jatkokoulutusohjelmaan. Vasemmalta Paavo Hohti, Matti Sintonen, Reetta Rätty, Jaakko Rauramo, Reetta Meriläinen, Janne Virkkunen ja Liisa Välikangas.

Yliasiamies Heleena Savela ja hallituksen varapuheenjohtaja Reetta Meriläinen Oxfordin Green Templeton Collegen pihalla.

Säätiön stipendiaatti Johanna Vehkoo kertoo kokemuksistaan.

Lounas Green Templeton Collegessa, isäntänä collegen rehtori Colin Bundy (seisomassa).

Tulevaisuuden sanomalehti -keskustelutilaisuus

Päivälehdten museo 9.2.2010

43

Uuden Suomen päätoimittaja Markku Huusko (vas.) ja keskustelun johdattelija, toimittaja Riku Siivonen.

Lukiolaisille ja muille nuorille opiskelijoille tarkoitettu tilaisuus toi paikalle runsaasti yleisöä.

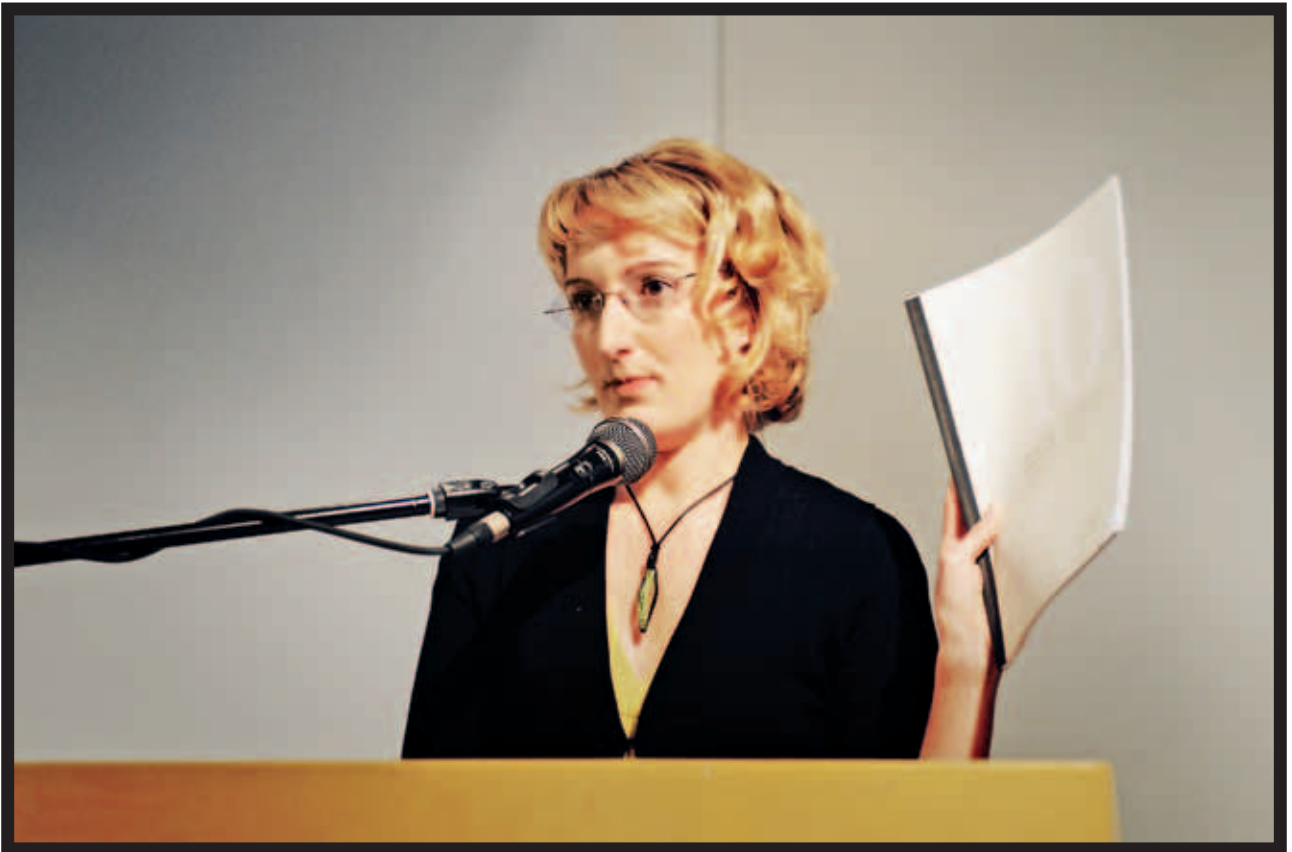
Nuoret kuulijat esittivät ahkerasti kysymyksiä panelisteille.

Paneelissa toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen (vas.), toimituspäällikkö Hanna Rajalahti ja päätoimittaja Markku Huusko.

Journalismin trendit Yhdysvalloissa -seminaari

Päivälehdten museo 15.2.2010

Tilaisuuden alusti toimittaja, FI Tanja Aitamurto. Seminaarissa julkistettiin myös Aitamurron raportti Kymmenen väitettä journalismin tuhosta - ja miksi niistä ei kannata huolestua.

Helsingin Sanomien entinen kustantaja, viestintäneuvos Seppo Kievari ja säätiön asiamies Ulla Koski.

Tanja Aitamurto ja Uuden Suomen päätoimittaja Markku Huusko.

Yliasiamies Heleena Savela avasi tilaisuuden.

Kehityspäällikkö Otto Mattson Sanoma Newsistä (vas.) ja toimitusjohtaja Kari Tervo Tarinatalo Oy:stä.

Seminaarin paneeliin osallistuivat toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen Sanoma Newsistä, toimitusjohtaja Mikael Jungner Yleisradiosta, Jaikun perustaja, Googlen alumni Jyri Engeström sekä perustaja ja osakas Helene Auramo Indiedays.comista. Oikealla Tanja Aitamurto.

Yrittäjä Ulla-Maaria Engeström osallistui tilaisuuteen.

Kunnallissalan kehittämissäätiön asiamies Antti Mykkänen.

Liikenne- ja viestintäministeriön ylijohtaja Liisa Ero (oik.), OTT Päivi Tiilikka, esimies Laura Saarikoski ja Heleena Savela.

Suuri seikkailu – muuminäyttelyn avajaiset

Päivälehdden museo 11.3.2010

Hertta Lehtovirta (vas.), Hanna Lehtovirta ja Sera Silenti seikkailevat taikametsässä.

Muumipappa rakkaassa purjeveneessään.

Tervetuliaissanat lausui Päivälehdten museon johtaja Salla Linnahalmel.

Säätion hallituksen jäsen, vuorineuvos Jaakko Rauramo, tasavallan presidentti Tarja Halonen ja Heleena Savela.

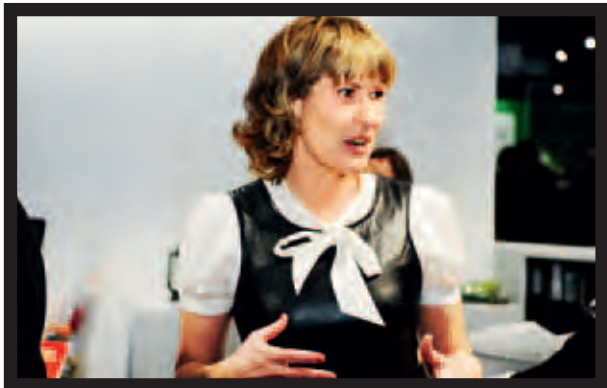
Presidentti Tarja Halonen ja Muumimamma.

Hertta Lehtovirta on löytänyt Mörön piilopaikan.

Tuutikin pelastava kuumailmapallo lentää kohti Muumilaaksoa.

Suursuosion saaneen näyttelyn suunnitteli Helsingin Kaupunginteatterin lavastaja Katariina Kirjavainen.

Moomin Charactersin toimitusjohtaja, Tove Janssonin veljentytär Sophia Jansson nautti avajaishumusta.

Ranja Silenti (vas.), Hanna Lehtovirta ja Tuure Airola kuuntelevat meren kohinaa näkinkengistä.

Päivälehdten arkiston 20-vuotisjuhla

Päivälehdten arkisto 22.4.2010

Päivälehdten arkiston tutkija Kyösti Lamminpää esittelee kutsuvieraille Ilta-Sanomien uutista Helsingin pommituksista vuodelta 1944.

Sanoma Oyj:n kiinteistöjohtaja Pentti Katainen (vas.), toimittaja Unto Hämäläinen ja viestintäneuvos Seppo Kievari.

Helsingin Sanomien vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinen, Heleena Savela ja Päivälehdten arkiston johtaja Pekka Anttonen.

Heleena Savela toivotti vieraat tervetulleiksi.

Ylioppilaskunnan Laulajien kvartetti toi juhlaan musiikillisen tervehdyksen Päivälehdhen henkeen sopivien keväisten serenadien ja J. H. Erkon komean Mieslaulun myötä.

Pekka Anttonen kertoi Päivälehdhen arkiston synnystä ja historiasta.

Vuorineuvos Jaakko Rauramo, säätiön hallituksen puheenjohtaja Janne Virkkunen ja hallituksen varajäsen Merja Karhapää.

Taidehistorioitsija Anna Kortelainen oli yksi 120 kutsuvieraasta.

Taloustoimikunnan kokous

Sanomatalo 18.5.2010

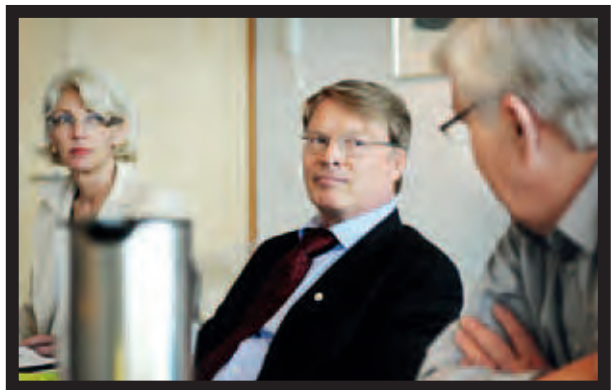
.....

Säätiön taloustoimikunta Sanomatalon 9. kerroksen terassilla. (Vas.) Matti Sintonen, Ulla Koski (sihteeri), Nils Ittonen (puheenjohtaja), Reetta Meriläinen ja Heleena Savela.

SEB Gyllenbergin johtaja Martti Saikku raportoi säätiön salkun hoidosta.

Ulla Koski, Matti Sintonen ja hallituksen puheenjohtaja Janne Virkkunen.

Taloustoimikunnan tehtävänä on valmistella sijoitustoimintaan liittyvät asiat säätiön hallitukselle.

Eero Erko -multivision julkistamistilaisuus

Päivälehdten museo 18.5.2010

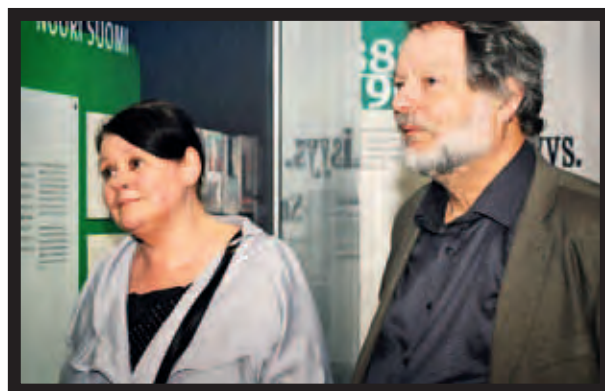
51

Helsingin Sanomien edeltäjän Päivälehdten perustajan Eero Erkon syntymästä tuli kuluneeksi 150 vuotta. Merkkivuoden kunniaksi Päivälehdten museo tuotti multivision Erkon elämästä.

Helsingin Sanomien toimituspäällikkö Reetta Rätty, johtaja Pekka Anttonen ja Ilta-Sanomien toimittaja Hannes Markkula.

Multivision tekivät Sirpa ja Douglas Siven tuotantoyhtiö Douglas Production Oy:stä.

Sirpa Siven, museon tuottaja Päivi Lehtovirta ja johtaja Saila Linnahalmelä keskittyvät esitykseen.

Säätiön hallituksen varapuheenjohtaja Paavo Hohti ja hallituksen jäsen, professori Matti Sintonen.

Tieteellisen toimikunnan tapaaminen

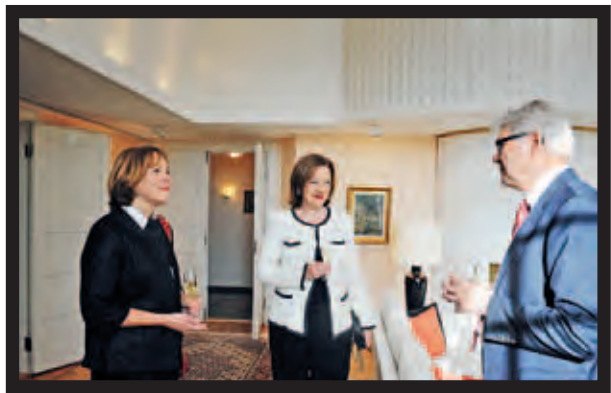
Erottajankatu 6, 1.6.2010

Tieteellisen toimikunnan jäsen, professori Colin Sparks ja hallituksen puheenjohtaja Janne Virkkunen.

Toimikunnan puheenjohtaja Paavo Hohti ja toimikunnan jäsen, professori Thorsten Quandt.

Toimikunnan jäsen, toimituspäällikkö Hanna Rajalahti, Heleena Savela ja Paavo Hohti.

Heleena Savela, Ulla Koski ja Colin Sparks.

Hallituksen strategiapäivä

Villa Honkaniemi 25.8.2010

53

Strategiapäivässä vahvistettiin säätiön suuntaviivat vuosiksi 2010–2020. Keskustelemassa varapuheenjohtajat Paavo Hohti ja Reetta Meriläinen ja jäsen Reetta Rätty.

Pöydän ääressä Heleena Savela (vas.), Paavo Hohti, Reetta Meriläinen, Reetta Rätty, Janne Virkkunen ja Matti Sintonen.

Janne Virkkunen, Jaakko Rauramo ja Matti Sintonen.

Fil. lis. Tanja Aitamurto esitteli hallitukselle Uutisraivaaja-kilpailua.

Säätiöpäivä

Päivälehdten museo 16.9.2010

Yliasiamies Heleena Savela avasi viidennen Säätiöpäivän.

Toimittaja Arto Astikainen, Janne Virkkunen ja Jaakko Rauramo.

Päätoimittaja Sami Sykkö (selin), FT Liisa Suvikumpu, professori Paavo Hohti ja dosentti Tuomas Heikkilä.

Helsingin yliopiston Media and Global Communication -koulutusohjelman opiskelijoita.

Tutkija Tommi Laitio Demos Helsingistä ja viestintäjohtaja Teppo Turkki Sitrasta.

Heleena Savela, päätoimittaja Kaius Niemi Ilta-Sanomista ja esimies Laura Saarikoski Helsingin Sanomista. Selin Jaakko Rauramo ja Reetta Rätty.

Avajaisinstallaation suunnittelivat Johannes Nieminen (kuvassa) ja Tuomas Siitonen.

Toimittajat Jouni K. Kemppainen ja Juha-Pekka Raeste Helsingin Sanomista ja toimitussihteeri Annukka Arjavirta Gloria-lehdestä.

Opetusministeri Henna Virkkunen ja yliasiamies Heleena Savela.

Hacks & Hackers -tapahtuma

Päivälehdien museo 11.10.2010

Jaikun perustaja, Googlen alumni Jyri Engeström esittelee yhdeksän teesiään palveluista.

Yliasiamies Heleena Savela avasi tapahtuman.

Paikalle oli tullut suuri joukko innostunutta yleisöä.

Hufvudstadsbladetin pääkirjoitustoimittaja Carl-Gustav Lindén, säätiön Stanford-stipendiaatti vuodelta 2008.

Luottamuksen kuva -seminaari

Päivälehdten museo 25.10.2010

57

Seminaarissa julkistettiin Tampereen yliopistossa tehty tutkimus, jossa oli selvitetty lukijoiden luottamusta uutiskuviin. Tutkimusta kommentoivat Ydin-lehden päätoimittaja Arja Alho ja Helsingin Sanomien lehtikuvaaja Sami Kero.

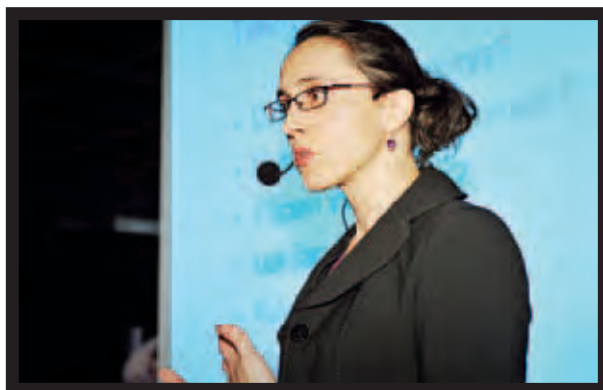
Seminaarin puheenjohtajana oli professori Merja Salo Aalto-yliopiston taideteollisesta korkeakoulusta.

Johtaja Sirpa Kirjonen Sanomalehtien Liitosta.

Seminaariyleisö kuunteli keskittyneenä.

Tutkimuksen esitteli VTT Liina Puustinen Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksesta.

Keskellä Koskenniemi -näyttelyn avajaiset

Päivälehdden museo 11.11.2010

Ylioppilaskunnan Laulajat esiintyivät avajaisissa. Näyttely järjestettiin runoilija V. A. Koskenniemen 125-vuotisjuhlavuoden kunniaksi.

Yksityiskohta näyttelystä.

Runoilijan miniä Anna-Maija Koskenniemi ja pojanpoika, professori Martti Koskenniemi.

Kriitikko Pekka Tarkka ja professori Martti Häikiö keskustelivat Koskenniemestä.

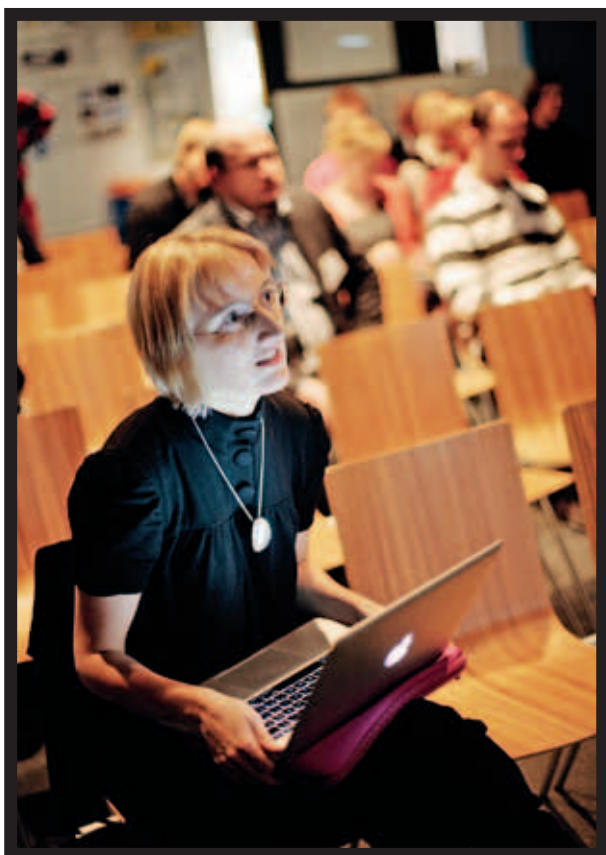
Open source -klinikka

Päivälehdten museo 1.12.2010

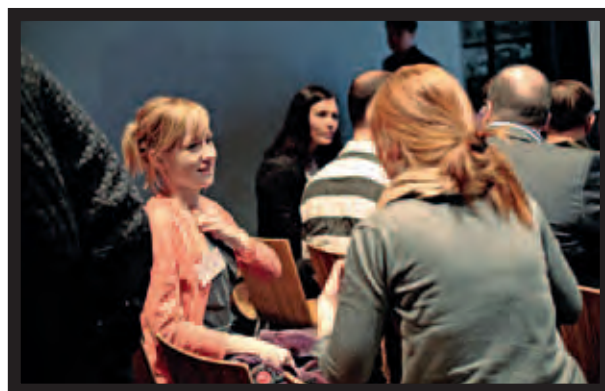
59

Lakimies Herkko Hietanen kertoi avoimesta lähdekoodista ja sen käytöstä Uutisraivaaja-kilpailussa.

Kilpailun Suomeen tuonut toimittaja Tanja Aitamurto.

Linda Liukas (vas.) ja Krista Kauppinen Aalto-yliopistosta.

Yliasiamies Heleena Savela avasi klinikan.

Toimittajastipendiaattien kick off

Sanomatalo 12.1.2010

Syksyllä 2010 Oxfordin Reuters-instituutissa opintonsa aloittavat Jussi Ahlroth Helsingin Sanomista, Mimma Lehtovaara STT:stä ja Jarmo Raivio Suomen Kuvalehdestä asettuivat yhteiskuvaan.

Johtaja Kristiina Helenius, Heleena Savela ja vuoden 2008 Oxford-stipendiaatti Salla Nazarenko.

Vuoden 2008 Oxford-stipendiaatit Annikka Mutanen (vas.) ja Kimmo Lundén, esimies Ville Blåfield ja Reetta Rätty.

Vuoden 2010 Stanford-stipendiaatit Janne-Pekka Manninen, Jukka Perttu ja Matti Posio.

Mimma Lehtovaara odottaa innokkaana Oxfordia.

Toimittajastipendiaattien kick off

Sanomatalo 9.12.2010

61

Vuoden 2011 stipendiaatit lähetettiin matkaan joulukuussa. Sanomatalon portaikossa keväällä 2011 Stanfordissa opintonsa aloittavat Zena Iovino Yleisradiosta, Mikko Torikka Mikro PC -lehdestä ja Siri Markula Helsingin Sanomista.

Iloista väkeä säätiön toimiston tiloissa.

Kimmo Lundén Kauppalehdestä, Saska Saarikoski Helsingin Sanomista ja Kaius Niemi Ilta-Sanomista.

Helena Liikanen pyrkii USC Annenbergiin, Tiina Rajamäki on lähdessä syksyllä 2011 Berliiniin ja Kaijaleena Runsten Oxfordiin.

Esimies Laura Saarikoski Helsingin Sanomista lähtee syksyllä Oxfordiin.

